

HISTORIA FILOZOFII NOWOŻYTNEJ I WSPÓŁCZESNEJ

STUDIUM FILOZOFII I ETYKI ISNS

SYLABUS

I. Opis ogólny zajęć.

Zajęcia mają na celu prześledzenie i przedyskutowanie najważniejszych problemów i stanowisk w historii filozofii nowożytnej i współczesnej. Studenci zapoznają się z wybranymi najważniejszymi stanowiskami oraz dyskutują wybrane teksty filozoficzne.

II. Szczegółowy program zajęć.

1. Narodziny filozofii nowożytnej. Ogólne wprowadzenie w jej specyfikę i najważniejsze wyzwania.
2. Kartezjusz i nowożytny racjonalizm: wątpliwe metodyczne, „cogito ergo sum”, dualistyczna metafizyka, moralność tymczasowa, rola epistemologii w nowożytności.
3. Nowożytny empiryzm i jego ograniczenia: John Locke i David Hume.
4. Blaise Pascal: przepaście, „myśląca trzcina”, serce, zakład.
5. Spinoza: radykalny racjonalizm, monizm, determinizm, problem wolnej woli.
6. Przewrót kopernikański w filozofii: Immanuel Kant. Podział sądów, formy naoczności i kategorie intelektu, analiza transcendentálna, idee regulatywne.
7. Teoria moralna Kanta: imperatyw kategoryczny, czyny legalne i czyny moralne, zło w człowieku.
8. Filozofia dziejów: G. W. F. Hegel. Istota idealizmu absolutnego, sens i koniec historii, chytróść rozumu, dialektyka. Lewica heglowska (Marks).
9. Arthur Schopenhauer i pesymizm. Modyfikacja systemu Kanta. Świat jako Wola i Przedstawienie. Cierpienie i sposoby jego przewycięzania. Elementy filozofii wschodu.
10. Friedrich Nietzsche. Między filozofią a życiem. Krytyka kultury i chrześcijaństwa. Moralność panów i moralność niewolników. Bunt niewolników. Koncepcja prawdy. Idea nadczłowieka, woli mocy i wiecznego powrotu. Teoria podejrzeń wg Nietzschego.
11. Soren Kierkegaard i narodziny filozofii egzystencji. Koncepcja stadiów życia, filozoficzna analiza melancholii, koncepcja jednostki, przypadek Abrahama.
12. Teoria psychoanalityczna: Freud, Jung, Lacan. Pojęcie nieświadomości, struktura psychiki, nieświadomość zbiorowa, terapia psychoanalityczna, ewolucja psychoanalizy i jej obecny status. Teoria podejrzeń wg Freuda.
13. Fenomenologia Husserla: idea powrotu do rzeczy samych, redukcja transcendentálna, naoczność, aktualność fenomenologii.
14. Egzystencjalizm XX-wieczny: Sartre, Jaspers, Camus. Egzystencjalistyczna koncepcja człowieka. Główne kategorie myśli egzystencjalnej: lęk, wrzucenie w świat, nieprzejrzystość świata, wolność, wybór, odpowiedzialność.
15. Personalizm i filozofia dialogu. Jacques Maritain, Gabriel Marcel, Martin Buber.
16. Ludwig Wittgenstein i koło wiedeńskie. Wczesny Wittgenstein i neopozytywistyczne próby reformy języka. Filozofia jako analiza języka. Późny Wittgenstein i gry językowe.
17. Postmodernizm filozoficzny: Richard Rorty i J-F. Lyotard. Koncepcja metanarracji, słownika finalnego, przygodności. Postmodernistyczna koncepcja człowieka jako nomada.

18. Hermeneutyka jako teoria interpretacji i jako filozofia: od egzegezy biblijnej, przez Schleiermachera, Diltheya po Gadamera i Ricoeura. Różne koncepcje rozumienia, interpretacji i koła hermeneutycznego.

III. Literatura.

Studenci otrzymują od prowadzącego zajęcia teksty w formie elektronicznej. Poza nimi zalecane jest sięgnięcie do następujących tekstów:

Opracowanie:

- Otfried Höffe. *Mała historia filozofii*.

Teksty źródłowe:

- Kartezjusz. *Medytacje o pierwszej filozofii*. Medytacje I-III.
- David Hume. *Badania dotyczące rozumu ludzkiego*. Rozdz. II-IV.
- Blaise Pascal. *Myśli*.
- Spinoza. *Etyka*.
- Immanuel Kant. *Prolegomena do wszelkiej przyszłej metafizyki*.
- Immanuel Kant. *Uzasadnienie metafizyki moralności*.
- G. W. F. Hegel. *Wykłady z filozofii dziejów*. Wstęp.
- Arthur Schopenhauer. *Świat jako wola i przedstawienie*.
- Friedrich Nietzsche. *Z genealogii moralności*.
- Friedrich Nietzsche. *Antychrześcijanin*.
- Friedrich Nietzsche. *Tako rzecze Zaratustra*. Wstęp i pierwszych pięć mów.
- Zygmunt Freud. *Kultura jako źródło cierpień*.
- Zygmunt Freud. *Wstęp do wykładów o psychoanalizie*.
- Edmund Husserl. *Medytacje kartezjańskie*.
- Soren Kierkegaard. *Bojaźń i drżenie*.
- Soren Kierkegaard. *Albo, albo*.
- Ludwig Wittgenstein. *Traktat logiczno-filozoficzny*.
- Ludwig Wittgenstein. *Dociekania filozoficzne*.
- Jean-Paul Sartre. *Egzystencjalizm jest humanizmem*.
- Richard Rorty. *Przygodność, ironia solidarność*.
- J.-F. Lyotard. *Kondycja ponowoczesna*.
- Paul Ricoeur. *Egzystencja i hermeneutyka*.

IV. Metody prowadzenia zajęć.

Główne metody pracy to na zajęciach to:

- wykład,
- analiza i interpretacja tekstu,
- dyskusja,
- referat,
- debata.

V. Zaliczenie zajęć.

Na ocenę końcową przedmiotu składają się.

• ocena ciągła (bieżące przygotowanie do zajęć i aktywność)	25 %
• obecność	25%
• wejściówki	25%
• końcowy egzamin ustny	45%